

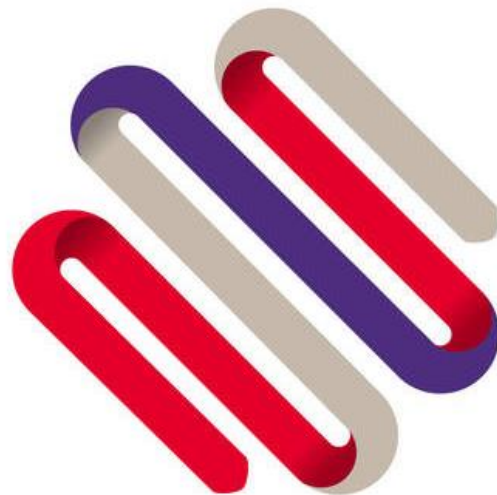
Vilket ansvar har styrelsen?

Stockholm 9 oktober

Seminarie serie med en röd tråd

- Vilken är de grundläggande förutsättningarna för styrelsearbete i en ideell förening?
- Hur bedrivs ett framgångsrikt styrelsearbete i ideella organisationer?
- Vilket ansvar har styrelsen?
- Erfarenhet från styrelsearbete i ideella föreningar (30 november)

Föreläsare

- Stefan Norell – Grant Thornton
- Lynda Ondrasek Olofsson – Svenskt Näringsliv

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- Vad innebär god sed i styrelsearbetet?

Lagar reglerar styrelsens roll och uppgift

- Aktiebolagslagen
- Lag om ekonomiska föreningar
- Stiftelselagen
- Bostadsrättslagen
- Samfällighetslagen
- Ideella föreningar saknar särskild lagstiftning

Förutsättningar ideella föreningar

- I praktiken ganska klart vad som gäller
 - lagar och regler för andra organisationsformer, t.ex. ekonomiska föreningar och aktiebolag
 - praxis och god föreningssed, FRII m.m.
 - medlemmarnas bästa genom att uppfylla syfte och ändamål enligt stadgarna
- Medlemmarna är huvudmän och väljer styrelsen på föreningsstämma (årsmöte)
- Även ordföranden väljs normalt vid föreningsstämman
- Verksamhetschef utses normalt av styrelsen

Andra lagar och regler som påverkar styrelsen

- Bokföringslagen
- Skattelagar
 - 59 kap 12-14 §§
skatteförfarandelagen
 - Skattebrottslagen
 - Konkurslagen
- Lagen om anställningsskydd
- Arbetsmiljölagen
- Diskrimineringslagen
- Dataskyddsförordningen
- Medbestämmandelagen
- Brottsbalken
- Skadeståndslagen
- Eventuell tillsynsmyndighet

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- Vad innebär god sed i styrelsearbetet?

Styrelsens huvuduppgifter

- Ändamål och medlemmarnas intentioner
- Framtid
- Risk
- Information – transparens
- Kontroll – lagar och regler samt ordning och reda
- Tillsätta/avsätta verksamhetschef eller liknande

Styrelsens arbete

- ABL, kapitel 8 som vägledning
- “Styrelsen svarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter”
- Var går gränsen mellan styrelsens och föreningsstämman beslutanderätt?
- Stadgarna som begränsning för styrelsen
- Var går gränsen mellan styrelsens och verksamhetschefens beslutanderätt?
- Säkerställ grundläggande formalia i form av instruktion till verksamhetschef, arbetsordning och rapportinstruktion

Beslut och ledning

- Vanligtvis fattas styrelsebeslut med enkel majoritet, där ordföranden har utslagsröst
- Styrelsen har alltid det slutgiltiga ansvaret för uppföljning av föreningens styrning och ekonomi – det kan inte delegeras
- Avvikande mening ska noteras i protokollet

Styrelsens roll och ansvar – översikt

- Styrelsen är den verkställande ledningen och företräder verksamheten och tecknar dess firma
- Ansvarar för att organisation och förvaltning av verksamhetens angelägenheter sker på ett bra sätt
- Säkerställa att nödvändiga rutiner och kontroller införs
- Styrelsen kallar till föreningsstämma och förbereder ärendena
- Ordföranden ska leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör sina uppgifter
- Utser och entledigar verksamhetschef

Ideella organisationer där verksamheten delas upp på olika associationsformer

- Ideella föreningar/förbund med del av verksamheten bedriven i aktiebolagsform – t.ex. idrottsföreningar med aktiebolag som driver tävlingsverksamhet eller förbund med förlagsverksamhet
- Ideella föreningar/förbund med stiftelser – t.ex. ideella föreningar som har en eller flera stiftelser kopplade till verksamheten
- Branschorganisationer som driver hela eller delar av verksamheten i ett av föreningen ägt aktiebolag
- Verksamheter där alla tre formerna förekommer

Vad måste styrelsen tänka på i dessa situationer?

- Tydliga (medlems)direktiv från moderorganisationen till respektive styrelse
- Rätt beslut måste fattas i rätt styrelse
- Fördelning av verksamheten bör ej endast ske i syfte att uppnå skattefördelar
- Jävsfrågor kan uppstå när styrelseledamot eller närstående sitter på "dubbla stolar"
- Regler om låneförbud och vinstutdelning måste beaktas
- Har kassör och övrig personal den kunskap som krävs för de olika associationsformerna?
- Är styrelsen/styrelserna samt verksamhetschef medvetna om skillnader i ansvarsfrågor m.m.?

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- Vad innebär god sed i styrelsearbetet?

Stadgarna har en mycket central betydelse

- Föreskrifter i stadgarna och riktlinjer enligt beslut fattade av stämman styr arbetet i styrelsen
- Stadgar i en förening betydligt mer omfattande än bolagsordningen för ett aktiebolag
- Stadgarnas utformning viktigt att beakta
 - Föreningens syfte och ändamål
 - Antal ledamöter/suppleanter
 - Mandattid
 - Styrelsens huvudsakliga arbetsuppgifter
 - Styrelsens beslutsförhet
 - Hur val skall ske (valberedning)
 - Revision
- Stadgar kräver normalt att ledamot är medlem i föreningen

Stadgarna har en mycket central betydelse

- Lagstiftning gäller dock alltid framför stadgarnas regler
- Stadgarna fritar inte styrelsen från sitt ställföreträdaransvar enligt lagar och regler
- Problem när stadgarna inte stämmer med verkligheten – verksamheten utvecklas och förändras utan att stadgarna uppdateras
- Ändring av stadgar kräver framförhållning – kräver ofta beslut vid minst två stämmor

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- Vad innebär god sed i styrelsearbetet?

Sanktioner mot styrelseledamöter

- Entledigande
- Skadestånd
- Straffansvar

Förutsättningarna för personligt ansvar

- Uppsåt
- Oaktsamhet
- Gäller både styrelseledamot och revisor
- Omfattar alla handlingar inom ramen för styrelseuppdraget

Vilka kan rikta skadeståndsanspråk?

- Föreningen genom styrelsen
- Medlemmarna
- Tredje man, t.ex. leverantörer, finansiärer
- Skatteverket
- Ansvaret är individuellt (regressrätt)

Företrädaransvar

59 kap 12-14 § § skatteförfarandelagen

Om en företrädare för en juridisk person uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte har

- a) gjort skatteavdrag med rätt belopp eller anmälan om F-skatt,
- b) betalat skatt eller avgift,
- c) eller har lämnat oriktiga uppgifter som har lett till att den juridiska personen har tillgodoräknats överskjutande ingående moms eller överskjutande punktskatt med ett för stort belopp,

är företrädaren tillsammans med den juridiska personen skyldig att betala beloppet/skatten eller avgiften.

Straffansvar för styrelseledamot

- Brott mot borgenärer (11 kap BrB)
- Skattebrott
- Bokföringsbrott
- Annan lagstiftning
 - ex. miljöbrott, konkurslagen
 - diskrimineringsplan och arbetsmiljöplan (vite)

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- Vad innebär god sed i styrelsearbetet?

Vem företräder jag som styrelseledamot?

- Strikt lojalitetskrav mot verksamheten föreligger
- Viktigt uppfylla stadgarnas och stämmans målsättningar
- Jävsfrågor viktiga att hantera, t.ex. avtal mellan föreningen/stiftelsen och ledamot eller närstående
- Sekretessfrågor viktiga för att inte skada föreningen/stiftelsen
- Sekretess är inte ett motsattsförhållande till transparens

Hur utövar styrelsen kontroll?

- Kontrollera löpande att formalia enligt stadgar och lagar och regler följs – utbildning/skriftlig information vid första möte
- Löpande ekonomisk rapportering från verksamheten – verksamhetens utveckling och prognoser för framtiden
- Tydliga instruktioner för ansvar och befogenheter – arbetsordning samt instruktion till verksamhetschefen
- Attest och delegeringsinstruktion viktig i större organisationer
- Revision

Hur kan jag bevisa att jag varit ansvarstagande i mitt uppdrag som styrelseledamot?

- Var inte passiv – se till att alltid vara väl påläst och förberedd
- Deltagande i beslut – om avvikande uppfattning eller dålig kvalitet på beslutsunderlag, se till att det noteras i protokollet
- Vid viktiga större beslut, t.ex. om verksamhetens inriktning eller vid en större investering – medverka till att inhämta riktlinjer från årsmötet
- Underskrift av årsredovisningen när osäkerhet föreligger – involvera eller rådfråga en specialist
- Dålig kvalitet på ekonomisk rapportering – måste åtgärdas snarast, t.ex. genom byte av kassör eller verksamhetschef
- Vid svag likviditet bör månatligen bevakas att skatter och avgifter inbetalas under föreskriven tid
- När majoriteten inte är intresserade av att lösa problemen – ställ krav och om det inte hjälper – avgå!
- Styrelseförsäkring täcker vissa ansvarssituationer

Agenda

- Vilka lagar och regler gäller för styrelsens arbete?
- Vilka krav ställer dessa lagar och regler på själva styrelsearbetet?
- Hur påverkar stadgarna styrelsens arbete?
- När kan personligt ansvar uppstå för styrelsens ledamöter?
- Hur begränsas risken för personligt ansvar?
- **Vad innebär god sed i styrelsearbetet?**

Har god sed någon betydelse för ansvarsfrågan?

- Otydlig ansvarsfördelning kan leda till solidariskt ansvar hos styrelse och verksamhetschef
- Att inte ha koll på oberoende och jävsfrågor leder till ökad risk för skadestånd
- Okunskap leder inte till att ansvar kan undgås – snarare tvärtom
- Viktigt att säkerställa kontroll på ersättningsfrågor till styrelse och verksamhetschef

Kursintyg

- Deltagande vid alla tre seminarier
- Mejla jennifer.rosen@se.gt.com eller lämna visitkort
- Anmälan till vårens seminarier hittar du inom kort på www.grantthornton.se/seminarier

Tack för visat intresse!

@GrantThorntonSE
#GTevent

Frågor om ideella-serien?

Stefan Norell

Auktoriserad revisor

Stefan.norell@se.gt.com

070-8 21 71 29

Materialet finns att hämta här

www.grantthornton.se/ideellserie

